

ρώτερον και τοῦ τέλους τοῦ 4^{ου} πρὸ Χρ. αἰῶνος. Συγχρόνως ὅμως ἀπεδείχθη, ὅτι και πρότερον ὁ χώρος ἐκεῖνος εἶχεν ὁμοίαν περίπου ὄψιν, μικροτέραν δὲ μόνον ἔκτασιν· διότι ἔσωθεν τοῦ μεγάλου ἀναλήμματος και εἰς ἀπόστασιν ἑπτὰ μέτρων ἀπ' αὐτοῦ ἀνεκαλύφθησαν τὰ λείψανα ἄλλου τοίχου, ἐκ μικροτέρων λίθων ὠκοδομημένου, ὅστις ἐκ τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς του φαίνεται ὅτι ἦτο ἐπίσης ἀνάλημμα πρὸς συγκράτησιν τῶν χωμάτων. Ἡ ἡλικία τοῦ ἀρχαιοτέρου τούτου ἀναλήμματος δὲν ἐστάθη δυνατὸν νὰ ὀρισθῇ ἀκριβέστερον, σημαντικὸν ὅμως εἶναι, ὅτι καθ' ὄλην τὴν ἀνασκαφὴν οὐδὲ ἐν τεμάχιον ἀγγείου παλαιοτέρου τοῦ 5^{ου} αἰῶνος εὐρέθη.

Ἄλλη μικρὰ σκαφὴ ἐν Ἀθήναις ἐγένετο ἐν τῇ θέσει τοῦ λεγομένου ἀρχαίου βουλευτηρίου, ἐνθα τὸ 1851 εἶχεν ἀνακαλυφθῆ τεῖχος μεταγενέστερον ἐκτισμένον ἐξ ἀρχαίων ὑλικῶν. Ἡ Ἐταιρεία εἶχεν ἀπαλλοτριώσει τότε και ἀνασκάψει μέρος τοῦ χώρου, ἄλλο δὲ μέρος ἠγόρασε κατόπιν τὸ Δημόσιον. Ἐπειδὴ ὅμως ἐσχάτως ἐγεννήθη φιλονεικία μετὰ τινος τῶν γειτόνων, τὸ Συμβούλιον πρὸς βεβαίωσιν τῶν ἐπὶ τοῦ χώρου δικαιωμάτων τῆς Ἐταιρείας ἐπανάλαβε τὴν ἀνασκαφὴν διὰ τοῦ κ. Κουρουνιώτου και ἀνεκάλυψεν ἀρκετὸν ἀκόμη μέρος τοῦ μεταγενεστέρου τείχους, εὔρε δὲ τεμάχιά τινὰ ἐπιγραφῶν και γλυπτῶν, ἐν οἷς και μαρμαρίνην κεφαλὴν τοῦ τύπου τοῦ λεγομένου Ἀπόλλωνος τοῦ Ὀμφαλοῦ.

Τελευταῖον, ἐπειδὴ ὁ Ἀμερικανὸς ἀρχαιολόγος κ. Johnson εἶχε παρατηρήσει, ὅτι εἰς τινὰ μεταγενέστερον τοῖχον τῆς Ἀκροπόλεως ὑπῆρχον ἐντετοιχισμένοι ἐνεπίγραφοι λίθοι, ἀνέλαβεν ἡ Ἐταιρεία νὰ ἐξαίρεση πάντας τοὺς θεμελίους λίθους τοῦ τοίχου και ἔπειτα νὰ ἀνοικοδομήσῃ αὐτοὺς πάλιν. Μεταξὺ τῶν οὕτως ἐξαχθέντων λίθων εὐρέθησαν δέκα ἐνεπίγραφοι, ἐν οἷς δύο ψηφίσματα τοῦ 4^{ου} αἰῶ-

διασκευή του μεγάλου ήμικυκλικού επιπέδου ἐγένετο εἰς χρόνους τόσον ἀπομεμακρυσμένους τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐγκατελείφθη ἡ Πνύξ, ἡ γνώμη, ὅτι τοῦτο εἶνε ἡ Πνύξ, πρέπει νὰ ἀπορριφθῇ. Εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἄγει ἡμᾶς καὶ ἡ εὐρεσις τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀναλήμματος, δι' οὗ ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ χῶρος ἡτό ποτε καθ' ὅμοιον τρόπον εἰς ἡμικυκλικὸν ἐπίπεδον διασκευασμένος, ἀλλ' εἶχε τόσον μικρὰν ἔκτασιν ὥστε νὰ εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ἐχρησίμευεν εἰς δημοσίας συναθροίσεις τοῦ Ἀθηναϊκοῦ λαοῦ.

Κ. ΚΟΥΡΟΥΝΙΩΤΗΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΠΑΡΑ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥΣ

Ἡ ἀνασκαφὴ αὕτη ἔγεινεν ἐν ἡ θέσει καὶ ἡ ὑπὸ Κ. Πιττάκη τῷ 1852 γενομένη δαπάνη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀνασκαφῆ, ἐπὶ τῆς γωνίας, ἣτις σχηματίζεται μεταξὺ τῶν ὁδῶν Βουλευτηρίου, Διοσκούρων καὶ τῆς τεμνούσης ταύτας κατὰ τὸ τέρμα αὐτῶν μικρᾶς ἀνωρύμου εἰσέτι ὁδοῦ, ἐπὶ οἰκοπέδων ἀγορασθέντων πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας καὶ τοῦ δημοσίου.

Εἶνε γνωστόν, ὅτι ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ εἶχεν ὑποτεθῆ ὅτι ἔκειτο τὸ *Βουλευτήριον*, ἀλλ' ἤδη διὰ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ 1852 ἀπεδείχθη τὸ ἀβάσιμον τῆς ὑποθέσεως ταύτης, (Ἐπιγρ. Ἀνέκδ. φυλλ. 6' 1852 ὑπὸ Κ. Πιττάκη, Δ. Χαραμῆ καὶ Π. Εὐστρατιάδου), διότι οὐδὲν θεμέλιον ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κτιρίου ἀνεκαλύφθη, ἀλλὰ μόνον τμηματεῖχους πολὺ μεταγενεστέρου, ὅπερ ὀνομασθὲν κατ' ἀρχὰς

Βαλεριανόν τείχος, θεωρείται ἤδη ὡς προσεγγόμενον ἐκ τῶν χρόνων τῆς Φραγκοκρατίας, πιθανῶς δὲ ἐκ τῶν χρόνων τοῦ δουκὸς Ἀντωνίου Ἀκχιαγιουόλη (περὶ τὸ 1400).

Ἡ ἀνασκαφὴ ἡμῶν γενομένη δι' ὑπηρεσιακοὺς λόγους, πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἰδιοκτησίας τῆς Ἐταιρείας καὶ τοῦ δημοσίου, περιορίσθη κυρίως εἰς τὴν ἐκ νέου ἀποκάλυψιν

Εἰκ. 1. Ἀνασκαφὴ παρὰ τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους.

τοῦ τείχους καὶ τὴν ἔρευναν τοῦ πλησιέστατα πρὸς αὐτὸ εὐρισκομένου χώρου.

Τὸ ἀποκεκαλυμμένον ἤδη τείχος ἔχει μῆκος 23 περίπου μέτρων (εἰκ. 1) ἢ ὑπὸ τοῦ Εὐστρατιάδου γενομένη περιγραφὴ αὐτοῦ ἐν *Ἐπιγρ. Ἀνεκδ.* φυλλ. 6' 1852 σελ. 8' καθιστᾷ περιττὴν νέαν περιγραφὴν αὐτοῦ ἐνταῦθα. Ἡ συνέχεια αὐτοῦ πρὸς Β πέραν τοῦ σημείου, μέχρις οὗ εἶχε φθάσει ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ 1852, εἶνε, ὡς φαίνεται, κατεστραμμένη. Πρὸς Β ἀναφαίνεται πάλιν τὸ τείχος 50 μ.

περίπου ἀπωτέρω ἐντὸς τοῦ ὑπογείου τοῦ φαρμακοποιοῦ Εὐαγγ. Σταμάτη ἐπὶ τῆς γωνίας τῶν ὁδῶν Ἀρείου Πάγου καὶ Πολυγνώτου.

Κατὰ τὸ βόρειον ἄκρον τοῦ ἀποκαλυφθέντος τμήματος τοῦ τείχους εἶνε προσκεκολλημένος ἐπὶ τοῦ δυσμικοῦ τοίχου ἕτερος τοῖχος κάθετος ἐπ' αὐτὸν διευθυνόμενος πρὸς Δ καὶ σωζόμενος μέχρις ἀποστάσεως 4 μ. περίπου. Εἶνε καὶ οὗτος ὠκοδομημένος ἐξ ὁμοίων λίθων πρὸς τοὺς τοῦ τείχους, δὲν δύναμαι ὁμως νὰ βεβαιώσω, ἂν εἶνε καὶ σύγχρονος πρὸς τὸ τείχος καὶ ὁποῖα ἢ σχέσις αὐτοῦ πρὸς τοῦτο. Ἡ πρὸς Ν ὄψις αὐτοῦ ὡς καὶ ἡ συνεχόμενη πρὸς τοῦτον δυσμικὴ ὄψις τοῦ δυσμικοῦ τοίχου τοῦ τείχους φέρουσιν εἰσέτι εἰς πολλὰ μέρη ἐπιχρίσμα ἐξ ἀσβέστου καὶ αἰ ἀρμογαί δὲ τῶν λίθων αὐτῶν εἶνε ἐνιαχοῦ ἰδιαίτερος κεκαλυμμένα δι' ἐπιχρίσματος.

Παρὰ τὸν δυσμικὸν τοῖχον τοῦ τείχους ἀπεκαλύφθη μέρος πλακοστρώτου ὁδοῦ (;) βαινούσης ἐκ Β πρὸς Ν ἀνηφορικῶς πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν. Ἡ στρώσις ἀποτελεῖται ἐκ μεγάλων λίθων καὶ εἶνε ἴσως ἀρχαιότερα τοῦ τείχους.

Ἐντὸς τοῦ διακένου τοῦ τείχους ἢ πλησίον τοῦ τείχους εὐρέθησαν τὰ ἐξῆς πράγματα.

1) Ἀρχαϊκὴ μαρμαρινὴ κεφαλὴ ὕψ. 0.20 (εἰκ. 2). Τὸ πλεῖστον τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ κρανίου μετὰ τοῦ κροτάφου λείπει, ἐπίσης καὶ ὀλίγον ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ ὀπισθίου μέρους τοῦ κρανίου. Τεθραυσμένη εἶνε ἐπίσης ἡ ρίς, τὰ χεῖλη καὶ ἡ σιαγὼν ὡς καὶ μέρος τῆς ἄνωθεν τοῦ μετώπου κόμης. Ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου τοῦ κρανίου ὑπάρχει ὑπόλοιπον σιδηροῦ ἤλου. Ἡ κόμη εἶνε καθ' ὅμοιον περίπου τρόπον πρὸς τὸν λεγόμενον Ἀπόλλωνα τοῦ Ὀμφαλοῦ διεσκευασμένη, πρὸς ὃν ὁμοιάζει κατὰ τι καὶ ἡ κεφαλὴ. Δύο πλόκαμοι περιβάλλοντες ὡς στέφανος τὸ κρανίον ἐμπλέκονται

ἐμπρός ἄνωθεν τοῦ μετώπου ἐν ἀναγλύπτῳ ὄρατῶ ὀπίσω
μεταλλίνῳ κρίκῳ περιστέφοντι ὁμοίως τὸ κρανίον.

Εἰκὼν 2.

2) Τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ μαρμαρίνης εἰκονικῆς κεφαλῆς ἀνδρός, ῥωμαϊκῶν χρόνων ὑψ. 0.23 (εἰκ. 3).

Εἰκ. 3.

3) Τμήμα ἐκ τοῦ δεξιοῦ ἄνω μέρους στήλης μετὰ κορωνίδος ἀποκεκρουσμένης ὕψ. 0.45 περίπου καὶ πλ. 0.20. Μόνον μικρὸν μέρος (0.20 περ.) τῆς προσθίας ἐπιφανείας διατηρεῖται φέρον τὸ ἐξῆς μικρὸν λείψανον ἐπιγραφῆς 4^{ου} αἰῶνος.

ΑΡΧΟΝΤΟΣ

ΤΡΑΚΩ

ΛΛ

ΡΕΧ . .

ΑΙΩ

ΕΥΣ

4) Τεμάχιον τετραγωνικῆς στήλης ὕψ. 0.83 πλ. 0.25 φέρον ἐπιγραφὴν τελείως σχεδὸν ἐξηλειμμένην, ἧς διακρίνονται σποράδην διάφορα γράμματα καὶ ἐν τέλει

ΚΙΑΛΟ . .

ΤΟΙΣ . . . Ε

5) Θραῦσμα μαρμάρου ὕψ. 0.13 πλ. 0.06 καὶ πάχ. 0.12 φέρον λείψανα καταλόγου φυλετῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων. Μέγ. γραμ. 0.005.

ΕΦΕCΙΟ

ΑΙΘΑΛΗC

ΙΓΡΟ

ΞΕΝΟΚΡΑΤ

5 ΝΙΚΙΑC>

ΑΝΤΙΟΧΟ

ΕΠΙΚΤΗΤ

ΝΙΚΙΑCΕΙ

ΑΠΟΛΛΩΝ

10 ΚΡΑΤΕΡΟ

ΤΡΥΦΩΝ>

ΑΙΑΝ

ΤΥΛΛΙΟC

ΜΑΥΡ . .

15 Μ . . .

6) Θραῦσμα μαρμάρου ὑψ. 0.14 πλ. 0.12. Ἐχει λείψανα ἐπιγραφῆς ῥωμαϊκῶν χρόνων. Μέγ. γραμ. 0.013.

Ξ Σ Ι
Σ Σ Ω Σ Α
Ο Γ Ε Ν Ο Υ Κ Ι
Δ Ι Ο Ν Υ Σ Ι Ο Υ
δ Κ Λ Ε Ι Τ Ο Μ Η
Ω Ν Ο Σ
Τ Ο Υ Α -

7) Θραῦσμα βάρου μαρμαρίνου ὑψ. καὶ πλ. 0.20 περίπου καὶ πάχ. σφζομ. 0.40. Ἐπὶ τούτου ὀλίγα γράμματα ἐκ τοῦ τέλους ἀναθηματικῆς πιθανώτατα ἐπιγραφῆς τοῦ 3 π. Χ. αἰῶνος. Μέγ. γραμ. 0.02.

Η Σ
Θ Ε Ν
Ρ Ε .

8) Θραῦσμα μαρμάρου ὑψ. καὶ πλ. 0.20 περίπου. Λείψανα ἐπιγραφῆς 2^{ου} περίπου π. Χ. αἰῶνος. Μέγ. γραμ. 0.01.

Ο
Ν Φ Λ Υ Ε
Ρ Α Τ Η Σ Χ Ο Λ
Ἰ Η Σ Θ Ρ Ι Α Σ Ι Ο
Τ Ρ Α Τ Ο Σ Ε Ρ Ο Ι Α
δ Ο Υ Ε Π Ι Μ Ε Λ Η Τ Η Σ
Ο Ξ Ε Ν Ο Υ Α Ν Α
Ε Π Ι Τ

Ὁ ἕκτος καὶ ἑβδομος στίχος ἐγράφησαν κατ' ἀπομίμησιν ἀρχαϊκωτέρων γραμμάτων.

9) Τεμάχιον μαρμάρου ὑψ. 0.30 πλ. 0.20. Μέγεθ. γραμ. 0.032.

Δ Η Μ Ο Υ Γ
Ν Κ Λ Π Ρ Σ
Τ Ο Ν Α Ν Θ
Ι Ο Ι Α Σ

10) Τεμάχιον μαρμάρου ὕψ. καὶ πλ. 0.30 περίπου.
Ἐξ ἐπιγραφῆς ῥωμαϊκῶν χρόνων. Μέγ. γραμ. 0.03.

ΩΝΙΟΨ
ΟΥΘΥ

11) Κιονίσκος τεθραυσμένος κάτω μετὰ τῆς ἐπιτυμβίας
ἐπιγραφῆς

ΦΙΛΑ
ΜΕΣΣΗΝΙΑ

12) Ὅμοιος κιονίσκος ὕψ. περίπου 0.30.

Ο. . ΜΠΙΧΟΣ
. . ΟΛΛΩΝΙΟΥ
ΠΑΙΑΝΙΕΥΣ

13) Κιονίσκος

ΕΡΜΙΑΣ
ΠΡΑΞΙΤΕ
ΛΟΥΣΜΙΛΗ
ΣΙΟΣ

14) Κιονίσκος φέρων τὴν ἐπιγραφὴν

ΜΗΝΑΣ Μηνάς
ΕΙΣΔΜΙΛΗ Εἰσά Μιλῆ
ΣΙΣ σι(ο)ς

Παραπλεύρως δὲ ἀρχαιοτέραν ἡμιεξηλειμμένην ἐπι-
γραφὴν.

ΜΟΣΧ[ις]
ΔΩΡΟΘΕ[ου]
ΘΟΡΙΚΙ[ου]
ΟΥΓΑ[τηρ]

Ἀνάξια ἰδιαιτέρας μνείας εἶνε τὰ ὀλίγα εὑρεθέντα τε-
μάχια ἐπιτυμβίων ἀναγλύφων ὡς καὶ τὰ διάφορα ἀρχιτε-
κτονικὰ μέλη. Ἄς σημειωθῆ ἴσως μόνον, ὅτι μεταξὺ τῶν γλυ-
πτῶν εὑρέθη καὶ μία ἀριστερὰ κνήμη καὶ ἡ δεξιὰ παλάμη
κολοσσιαίου ἀγάλματος.

Πλὴν τῶν δύο κεφαλῶν (ἀρ. 2 καὶ 3) ἀποκειμένων ἐν
τῷ ἐθνικῷ μουσεῖῳ καὶ τῶν ὑπ' ἀρ. 11-14 ἐπιγραφῶν ἀφει-
θεισῶν ἐπὶ τόπου, τὰ λοιπὰ ἀρχαῖα κατετέθησαν ἐν τῇ
Στοᾶ τοῦ Ἀττάλου.

Κ. ΚΟΥΡΟΥΝΙΩΤΗΣ